

«استقلال»، یکی از مهم‌ترین مطالبات تاریخی ملت ایران بوده است؛ مطالبه‌ای که در جریان انقلاب اسلامی، در کنار عدالت‌خواهی، آزادی‌طلبی در برابر استبداد، و معنویت‌گرایی، نقش محوری در شکل‌گیری و فراگیری آن ایفا کرد. این خواسته مشترک، زمینه‌ساز اقبال عمومی از سوسی همه‌جریان‌های فکری و سیاسی به انقلاب اسلامی شد. در فرآیند انقلاب، استقلال ملی چنین معنا یافت: «کشوری که بتواند بدون دخالت قدرت‌های بین‌المللی، تصمیمات مؤثر سیاسی در حوزه‌های داخلی و خارجی را با در نظر گرفتن منافع و مصالح خود اتخاذ کند؛ به گونه‌ای که هیچ قدرت خارجی نتواند در روند تصمیم‌سازی و اجرای آن خلل وارد کند.» این نوع استقلال سیاسی، آزادی واقعی در سطح فراملی و جهانی است و مقدمه‌ای برای استقلال در سایر ابعاد فکری، فرهنگی، اقتصادی و علمی است. در این تلقی، استقلال نه‌تنها یک اصل سیاسی، بلکه برآیند حقوق ملت‌ها و اصل حاکمیت ملی است. در جهانی که افراد برای «تام خانواده‌ی» خود حق و تقدم قائل‌اند، عجب نیست که ملتی بخواهد خواسته‌های خود را براساس منافع ملی و مصالح خود (برخاسته از اصول فردی، هویت تاریخی و منطق خود) سامان دهد؛ بلکه عجب‌تر این است که از این حق محروم باشد.

چنین استقلال خواهی، نه‌تنها مانع تعامل با جهان نیست، بلکه مسیر تعامل عزتمندانه و برابر را هموار می‌سازد. این معنا در برخی اسناد بین‌المللی نیز با عنوان «حق ملت‌ها برای تعیین سرنوشت خود» و «خودمختاری ملی» به رسمیت شناخته شده است. در عمل، استقلال خواهی، جلوی استخاله شدن را می‌گیرد و نمی‌گذارد یک ملتی به «خادم تمدنی دیگران» یا «سوزه منفعل و رام گفتمان‌های آنها» تبدیل شود. در این چارچوب، انرژی هسته‌ای صلح‌آمیز نیز، نماد استقلال علمی و فناوریانه، استقلال راهبردی، و بستری برای توسعه فناوری‌های کلیدی بدون وابستگی به کشورهای دیگر است. این فناوری، رمز استقلال سیاسی و اقتصادی و از بنیان‌های قدرت امروز و آینده بشر به‌شمار می‌رود.چنان که در اسناد رسمی کشورهای قدرتمند جهان نیز آمده، انرژی هسته‌ای ابزاری راهبردی برای تحقق استقلال ملی، امنیت انرژی، امنیت ملی، و زیرساختی بی‌بدیل برای توسعه فناوری‌های پیشرفته است که بایستی با جدیت نیز دنبال شود. هم‌براینسان ملتی هوشمند و پیشرفت‌گرا هستند و روحیه استقلال‌خواهی یکی از بایدارترین ویژگی‌های هویتی آنان به‌شمار می‌رود. این روحیه، از دوران باستان تا امروز، در بزنگاه‌های تاریخی مختلف خود را نشان داده است. از تلاش برای حفظ استقلال امپراتوری‌های ایرانی در برابر قدرت‌هایی چون یونان و روم گرفته تا مقاومت در برابر خلافت‌ها و تلاش برای حفظ هویت مستقل ایرانی و زبانی (فارسی)، همگی نشانه‌هایی از این میل تاریخی به استقلال‌اند. در دوره صفوی، استقلال مذهبی و سیاسی ایرانیان در برابر خلافت عثمانی تثبیت شد و در دوران مدرن، جنبش مشروطه‌خواهی نماد تلاش برای استقلال حقوقی و سیاسی در برابر استبداد داخلی و نفوذ خارجی بود. نهضت ملی شدن صنعت نفت نیز، نماد استقلال اقتصادی در برابر استعمار نفتی بریتانیا محسوب می‌شود. انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷، اوج این استقلال خواهی در همه ابعاد- سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اعتقادی- در برابر سلطه جهانی بود.

این روحیه تا امروز نیز ادامه یافته است و جمهوری اسلامی با این پشتوانه ملی و تاریخی، حرکت‌ها و گام‌های مهمی در این راستا و در مسیر استقلال علمی و فناوریانه خود و البته با هزینه‌های بسیار از جمله تقدیم شهدای دانشمند خود بر داشته است که هرگز قابل مقایسه با هزینه‌های مادی آن نیست، و مقاومت ملی و تاب‌آوری ایرانیان در برابر تحریم‌های گسترده بین‌المللی و زیربار این همه فشار رسانه‌ای و تبلیغی جبهه مخالف و معاند، نشان‌دهنده اراده‌ای است که حاضر است برای استقلال هزینه بدهد، اما خود را در مسیر وابستگی و تسلیم نبیند.

آنها کودتای ۲۸ مرداد را نقطه‌ای تعیین کننده در سرنوشت دولت ملی خود می دانند و معتقدند که دولت پهلوی حاصل دو کودتا بوده است. یکی برای شکل گیری قدرت رضاشاه و دیگری برای تداوم قدرت محمدرضاشاه. این دو کودتا، در ذهن ایرانیان، همچون مهرهای خارجی بر پیشانی آن دو پادشاه نقش ستاندند. شعار «نه شرقی، نه غربی» در انقلاب اسلامی، گامی مهم در مسیر رهایی از وابستگی‌ها بود. مسیری که هنوز پایان نیافته است.

ایستادگی وفاداری ایرانیان به آرمان‌های انقلاب اسلامی، ریشه در همین روحیه استقلال‌خواهی متنامود دارد؛ روحیه‌ای که همچنان موتور محرک مقاومت ملی در عصر تحریم‌ها برای دست یازیدن به

پیشرفت وابستگی‌های برای دست‌افتن‌به تعلمل عزتمندانه‌با جهان است. در اندیشه رهبر معظم انقلاب اسلامی استقلال، صرفاً شعاری مربوط به دوره انقلاب اسلامی نبوده است، بلکه معیار حرکت صحیح آن نیز در ادامه در هر چارچوب نظام انقلابی است. در بیان رهبر انقلاب، استقلال نه قهر با کشورها است و نه بداخلافی کردن با دنیا، بلکه «هیه ایجاد کردن سدی در مقابل نفوذ کشورها است که نتوانند منافع آن کشور را منافع آن ملت تحت‌الشعاع منافع خودشان قرار بدهند.»(۱۳۹۲/۱/۱۹). «استقلال، یعنی این‌که یک ملت بتواند بر سرنوشت خود مسلط باشد؛ بیگانگان دست دراز نکنند و سرنوشت او را خائنه‌ها و مغرضانه رقم زنند. این معنای استقلال است. اگر از ملتی استقلال او گرفته شد؛ یعنی اگر بیگانگان- که یقیناً دلسوز او نیستند- بر سرنوشت او مسلط شدند، دو چیز را از دست می‌دهد: اول، عزّت نفس خود را، افتخارات خود را، احساس هویت خود را دوم، منافع خود را.»(۱۳۹۷/۱/۱۴)

وجه سیاسی استقلال یکی از شعارهای تحقق‌افته جمهوری اسلامی است. البته در همه این سال‌ها استقلال را برخی از منتقدین دستاوردی یا همی‌پند قلمداد کرده‌اند: «لان هستند کسانی که

این نباشد پیشرفت نیست، سراب پیشرفت است.»(۱۳۸۸/۲/۲۷) در اندیشه رهبر انقلاب، یک وجه مهم و عینی پاسداری از استقلال، پاسداشت حقوق ملت ایران است و ورود ایشان در بحث هسته‌ای نیز، طبق توضیحات خودشان، در همین زمینه اتفاق افتاد. استقلال، استقلال نه قهر با کشورها است و نه بداخلافی کردن با دنیا، بلکه «هیه ایجاد کردن سدی در مقابل نفوذ کشورها است که نتوانند منافع آن کشور را منافع آن ملت تحت‌الشعاع منافع خودشان قرار بدهند.»(۱۳۹۲/۱/۱۹). «استقلال، یعنی این‌که یک ملت بتواند بر سرنوشت خود مسلط باشد؛ بیگانگان دست دراز نکنند و سرنوشت او را خائنه‌ها و مغرضانه رقم زنند. این معنای استقلال است. اگر از ملتی استقلال او گرفته شد؛ یعنی اگر بیگانگان- که یقیناً دلسوز او نیستند- بر سرنوشت او مسلط شدند، دو چیز را از دست می‌دهد: اول، عزّت نفس خود را، افتخارات خود را، احساس هویت خود را دوم، منافع خود را.»(۱۳۹۷/۱/۱۴)

انرژی هسته‌ای صلح‌آمیز نماد استقلال راهبردی

که عزتمندانه، مصنفانه و مطابق با منافع ایران، تدوین شود (۱۳۹۴/۲). خطوط قرمزی در راستای اصل استقلال سیاسی و حقوق ملت تعیین کردند. «خطوط قرمزى وجود دارد، یک محدودی وجود دارد، این حدود باید رعایت بشود؛ این را گفتم به مسئولین و مؤظفند که این حدود را رعایت کنند؛ از هارت‌وهورت دشمنان و مخالفان و همه‌ای نادانسته باشند و ترسی به خوشان راه ندهند.»(۱۳۹۲/۸/۲۹)

در اندیشه رهبر معظم انقلاب فراتر از این وجوه سیاسی استقلال، استقلال فرهنگی در نقطه کمال مردم‌سالاری دینی قرار دارد، و البته موضوعی سترگ و پیچیده است. «همراه برای استقلال فرهنگی، از همه انواع استقلال ساخت‌تر است.» و چنان پراهمیت است که مبارزه در راه آن در چارچوب «مبارزه فرهنگی، مبارزه‌ای واجبت‌ر از واجب» می‌شود. (۱۳۷۲/۲/۱۵) بر مبنای انقلاب است، «این چیزی هم که می‌تواند استقلال را تأمین کند برای انقلاب اسلامی، اما تکیه صریح و شفاف بر مبانی انقلاب است؛ اصول انقلاب، مبانی انقلاب، ارزش‌های انقلاب، به‌شکل صریح و شفاف مورد تکیه باید قرار بگیرد.» (۱۳۹۲/۱۱/۱۹) و دوم تکیه بر عناصر الهی فرهنگ‌مان است: «فرهنگ ما، فرهنگ الهی است؛ این فرهنگ، استقلال ما را تضمین و تأمین می‌کند، آزادی ما را هم تأمین می‌کند.»(۱۳۹۱/۲/۱۷) ترجمان استقلال فرهنگی، نسبت مسئله سبک زندگی: «استقلال فرهنگی در این است که سبک زندگی را در سبک زندگی اسلامی- ایرانی انتخاب کنیم. بنده در باب سبک زندگی دو سه سال قبل از این مفضل صحبت کردم؛ سبک زندگی از معماری، از زندگی شهری، از زبست انسانی، از بیوندهای اجتماعی تا همه مسائل گوناگون را شامل می‌شود.»(۱۳۹۵/۲/۱۴)

طبق این پیمان، بن‌تنام دانشجویان بین‌المللی در مقطع کارشناسی به ۱۵ درصد کاهش می‌یابد و بیش از ۵ درصد از هر کشور نخواهد بود و دانشگاه‌ها باید «دانشجویان را که خصومت با آمریکا، متحدانش یا ارزش‌های آن را نشان می‌دهند، حذف کنند؛ و به همه دانشجویان خارجی آموزش مدنی آمریکایی ارائه دهند».

این بخش از سند واکنش تند محققان بین‌المللی آموزش را برانگیخت و آن را در تضاد با جریان علمی آزاد توصیف کردند. ۷ دانشگاهی که پیمان را رد کردند شامل: دانشگاه پاناما، UCLA، MIT، Brown، Dartmouth، University of Pennsylvania، و Virginia (UVA) دانشگاه آریزونا University of Arizona است. این دانشگاه‌ها به‌طور رسمی مخالفت خود را اعلام کردند. دلایل اصلی این دانشگاه‌ها برای مخالفت با این پیمان عبارت است از: تهدید آزادی دانشگاهی؛ دانشگاه‌ها تأکید کردند استقلال در تعیین برنامه‌ها، رشته‌ها و روش‌های تحقیق نباید تحت فشار سیاسی قرار گیرد. محدودیت بر آزادی بیان؛ سیاست بی‌طرفی نهادی امکان دخالت دولت در اظهارنظر دانشگاهیان درباره مسائل اجتماعی را فراهم می‌کرد. معیارهای غیرعلمی برای بدهی؛ یکی از نگرانی‌های اصلی آن بود که تخصیص بودجه فدرال به معیارهای ایدئولوژیک وابسته شود. بحران اعتماد به نظام علمی؛ رهبران دانشگاه هشدار دادند این روند اعتماد عمومی به علم را تضعیف می‌کند.

بیش از ۳۵ سازمان ملی در بیانیه‌ای مشترک، این پیمان را مصداق کنترل دولت بر آزادی‌های بنیادی دانشگاه» توصیف کردند.

در بخشی از این بیانیه آمده است که این پیمان نوعی از زیاده‌روی فدرال است که برخلاف اصول دولت کنونی درباره کاهش بروکراسی عمل می‌کند. حتی شورا‌های دانشگاهی با

دانشگاه Daneshgah@Kayhan.ir

دشمنان قرار دارد: «امروز نظام سلطه بر روی این مسئله دارد کار می‌کند؛ همین مسئله مهندسی اطلاعات، این ابزارهای جدیدی که وارد میدان شده است، اینها همه ابزارهایی هستند برای تسلط بر فرهنگ یک کشور. بنده با این حرف نمی‌خواهم بگویم این ابزارها را از زندگی خودمان خارج کنیم؛ نه، اینها ابزارهایی هستند که می‌توانند مفید واقع شوند اما سلطه دشمن را از این ابزارها بایستی سلب کرد.»(۱۳۹۵/۳/۱۴)

تجربیات دوره قاجار و مخصوصاً پهلوی در این زمینه بسیار تلخ بوده است، که نیابستی تکرار شوند: «از اواسط دوران قاجار، یک فریغی و بیگانه‌زدگی در ما پیدا شد؛ البته عوامل طبیعی‌ای هم داشت و این عوامل روزه‌روز شدت پیدا کرد؛ در دوران حکومت پهلوی به اوج رسید و براساس آنها، پایه‌های فرهنگی بسیار خطرناکی را در کشور پایه‌گذاری کردند؛ مثل اینکه ایرانی «نمی‌تواند»، ایرانی غرض حضور در میدان‌های علم و فرهنگ را ندارد؛ و نگاه منفی نسبت به همه گذشته فرهنگی و موراثت ارزشمند تاریخی و علمی ما؛ این‌چیزهایی بود که در این کشور اتفاق افتاد.»(۱۳۸۵/۶/۲۵) «خاندان پهلوی کاری کردند که به مراتب از آنچه که در دوران

انرژی هسته‌ای صلح‌آمیز نماد استقلال راهبردی

قاجار وجود داشت، بدتر بود. زیرا اینها پایه‌های فرهنگ خودی را متزلزل و آن را ویران کردند و فرهنگ وارداتی را جایگزین نمودند. اصلاً فرهنگ وارداتی را در اغلب شئون ما راه دادند. حتی چند فرهنگستان هم در دوران سلطنت پنجاه ساله آن دو مرد ناهل به وجود آمد؛ اما هیچ‌کدام از آنها با نگرفت. کسانی که اهل این مسائل هستند، می‌دانند. آدم‌های فرهنگی و ادبی بزرگی هم در دو فرهنگستان عضو بودند؛ اما بجایی نرسید. به این خاطر که، مسئله فرهنگ بومی و فرهنگ مستقل و استقلال ایران رایشان جدی نبود.»(۱۳۷۲/۵/۸)

براننشایی تحول مفهوم استقلال در سیاست مدرن، نیازمند بررسی‌های عمیق و چندبعدی است. این با این حال، براساس دیدگاه‌های متخصصان حوزه‌های سیاست، روابط بین‌الملل و رسانه، می‌توان گفت که تعریف استقلال نسبت به دوران مبارزات ضد استعماری دچار تغییرات اساسی شده است. در گذشته، استقلال به‌معنای رهایی کامل از سلطه خارجی و خودکامی در اداره امور داخلی و خارجی تلقی می‌شد. اما امروز، در عصر جهانی‌شدن و در شرایطی که وابستگی‌های اقتصادی، فناوریانه، امنیتی و زیست‌محیطی اجتناب‌ناپذیر شده‌اند، استقلال به‌بیشتر به‌معنای توان تصمیم‌گیری آزادانه در دل همین وابستگی‌ها و مدیریت هوشمندانه آن‌هاست. در سیاست مدرن، به‌ویژه در عصر هوش مصنوعی و ارتباطات فراگیر، الگوی تعاملی استقلال جایگزین الگوی سنتی خودکامی شده است.

استقلال دیگر مفهومی مطلق و ایستا نیست؛ بلکه مانند هویت، گویا به مفهومی پویا، چندپایه و چهل‌تکه (چهل صورت) تبدیل شده است. این تحول، کشورها را به سمت بازتعریف استقلال در چارچوب تعامل جهانی سوده است؛ و به درستی با این شرط که از افراط در وابستگی و تفریط در انزوا پرهیز نشود. رسیدن به یک الگوی عملی و تعاملی از استقلال، به‌ویژه برای کشورهای که خواهان حفظ هویت ملی و استقلال سیاسی خود هستند، نیازمند مطالعه، تدبیر و باورآلنی تجربه‌های خود و دیگران است.

جمهوری اسلامی ایران، با شعار وحدت در جهان اسلام و حمایت از فلسطين – که از نظر مذهبی نیز با اکثریت بسیار تفاوت دارند- نمونه‌ای از تلاش برای تحقق استقلال در معنای جدید آن و در قالبی تعاملی و استمرگرایانه ارائه داده است. با این حال، این رویکرد از سویی برخی جریان‌های مخالف و گروه‌های اپوزیسیون مانند مسلمانان، به‌عنوان فاصله‌گیری از استقلال ملی تعبیر شده است؛ و گویا منظور آنان آن‌گاه که در عصر گذار از استقلال، سخن می‌گویند، صرفاً وابستگی و ادغام در مناسبات جهانی غرب‌محور است.

دکتر سیدابراهیم سرپرست سادات دانشیار علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی

تند به همراه داشتم. برای مثال رئیس دانشگاه آریزونا نوشت: هر سیستم تأمین مالی که بر پایه وابستگی نباشد، موتور نوآوری کشور را از کار می‌اندازد.

تحلیلهایر سه پیامد اصلی را مطرح می‌کنند که عبارت

است از قطبی‌تر شدن دانشگاه‌ها؛ پذیرش یا رد پیمان می‌تواند فضای سیاسی مؤسسان را دو قطبی کند، رقابت برای تولید دانشگاه‌هایی که مقاومت کنند ممکن است مجبور شوند منابع جایگزین پیدا کنند و فشار بر دانشجویان خارجی؛ کاهش سقف پذیرش، روابط علمی جهانی را تضعیف می‌کند.

پیمان به صراحت وعده افزایش کمک‌های فدرال، تسهیل پرداخت سربار پروژه‌های پژوهشی و مشارکت‌های مالی معنادر را می‌دهد. اما این وعده‌ها به قیمت محدودیت آزادی بیان، تغییر ساختار پذیرش و مداخله در مدیریت دانشگاه محقق خواهد شد.

این دوگانگی سیاستمداران و دانشگاهیان را رویه‌وری یکدیگر قرار داده است. کارشناسان معتقدند که پیمان دانشگاهی ترامپ اقدامی کم‌سابقه است با هدف بازپیمندسی پذیرش دانشگاهی، محدودکردن اثر سیاست‌های DEI. کاهش حضور بین‌المللی و کنترل فضای گفتمان دانشگاهی طراحی شده است.

اما پیام روشن‌ هفت دانشگاه بزرگ آمریکا نشان داد که استقلال آکادمیک، آزادی پژوهش و آزایی مبتنی بر شایستگی برای آن‌ها غیرقابل مصالحه است.

در مقابل، سکوت دو دانشگاه باقی‌مانده نشان می‌دهد که موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

صفحه ۷

پنجشنبه ۸ آبان ۱۴۰۴

۸ جمادی‌الاول ۱۴۴۷ – شماره ۲۳۹۹۲

وقتی نسبت استاد به دانشجو در دانشگاه فرهنگیان سرفت می کند!

نسبت دانشجو به هیئت علمی شاخصی مهم برای سنجش کیفیت آموزشی است. به عبارت دیگر، هر چه تعداد دانشجویان تحت پوشش هر عضو هیئت علمی بیشتر باشد، امکان تعامل، راهنمایی، بازخورد و آموزش عمیق کاهش می‌یابد.

اهمیت نسبت استاد به دانشجو در ارتقای آموزش کشور به حدی است که این شاخص در برنامه‌های توسعه هم مورد توجه قرار گرفته است. البته بررسی‌ها نشان می‌دهد که با وجود توجه برنامه‌های توسعه، پیشرفت چندانی در این زمینه حاصل نشده است. این عدم توفیق هم در برنامه ششم توسعه و هم در یک‌سال گذشته برنامه هفتم توسعه دیده می‌شود.

دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی به عنوان ۲ مرکز مهم برای تربیت معلمان، نقش مهمی در ارتقای نظام آموزشی کشور دارند. به همین دلیل، بررسی شاخص نسبت استاد به دانشجو در این دانشگاه‌ها ضروری است. در این راستا، مرکز پژوهش‌های مجلس در این گزارش با عنوان ارزیابی عملکرد برنامه هفتم پیشرفت در ارتقای آموزش به بررسی عملکرد دستگاه‌های اجرایی در حوزه ارتقای آموزش پرداخته است.

نسبت دانشجو معلم به هیئت علمی تمام وقت(حضوری) دانشگاه فرهنگیان بر اساس ماده ۸۷ قانون هفتم پیشرفت باید به ۲۰ نفر برسد. این نسبت در سال ۱۴۰۲، ۸۸ نفر بوده است و باید در سال اول اجرای برنامه به ۷۲ می‌رسید.

به رغم گزارش ناظر اجرایی براساس اطلاعات رسمی پایگاه اطلاع‌رسانی دانشگاه فرهنگیان (تعداد دانشجویان ۹۴۵۹۴ نفر و تعداد اعضای هیئت علمی ۱۲۲۰ نفر) این شاخص در ابتدای سال ۱۴۰۴ حدود ۷۵ است و به استاندارد لازم نرسیده است. مهم‌تر آن که به بازنشتستگی حدود ۴۰۰ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان در سال ۱۴۰۴ به بازنشتستگی نمی‌ از این افراد در شهرپورماه قطعی شده است. نسبت دانشجو به عضو هیئت علمی به ۱۱۵ نیز افزایش خواهد یافت. در نتیجه دانشگاه فرهنگیان در این شاخص نه تنها پیشرفت نداشته، بلکه تنزل هم داشته است.

در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس آمده است که تعیین هدف کمی ۷۲ تا پایان سال اول و تقسیم‌بندی اهداف سال‌های آتی نیز در گزارش ناظر اجرایی اساساً بی‌منطق است، چرا باید در سال نخست از ۸۸ به ۷۲ رسید و در سال دوم از ۷۲ به ۵۴ و در سال سوم از ۵۴ به ۴۴؛ از سویی هرچند در گزارش ناظر اجرایی این حکم محقق گزارش شده اما در «گزارش احکام و اهداف کمی غیرقابل اجرا» درخواست اصلاح هدف این حکم به ۶۰ نفر داده شده است.

در ادامه ماده ۹۷ قانون هفتم پیشرفت آمده است که نسبت دانشجو معلم به هیئت علمی تمام وقت(حضوری) دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی باید به ۳۰ نفر برسد. این نسبت در سال ۱۴۰۲، ۲۷ بوده است و در واقع این هدف‌گذاری اصلاً واقعی نیست. چرا که نسبت استاد به دانشجو در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به صورت میانگین پایین‌تر از حد استاندارد است. البته نکته مهم اینجاست که این وضعیت به صورت همگن در گروه‌های آموزشی وجود ندارد؛ بلکه در برخی از رشته‌های آموزشی این شاخص به شدت وضعیت بحرانی دارد. به گونه‌ای که هیچ‌کس عضو هیئت علمی وجود ندارد و در برخی دیگر از رشته‌ها پایین‌تر از استاندارد است.

یکی دیگر از هدف‌گذاری‌های قانون هفتم پیشرفت این است که نسبت هیئت علمی تمام وقت استادیار و بالاتر به کل اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی به ۸۰ درصد برسد. این درصد در سال ۱۴۰۲، ۶۵٫۸ بوده است و پس از یک‌سال از اجرای برنامه به ۷۵٫۵ درصد رسیده است. با توجه به این که مطابق مصوبات هیئت عالی جذب ششورای عالی انقلاب فرهنگی، جذب هیئت علمی در دانشگاه‌ها صرفاً با مرتبه استادیار انجام می‌شود، این تحقق این هدف ارتباطی به عملکرد دانشگاه ندارد و با بازنشتسته شدن مربیانی که از قبل استخدام شده‌اند این هدف محقق خواهد شد.

اگرچه دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی باأمورت حیاتی تربیت معلم برای نسل آینده کشور را برعهده دارند، اما نسبت فعلی دانشجو به هیئت علمی در آن‌ها-با نرخ‌های بین ۲۰ تا بیش از ۱۰۰ نفر به یک- به وضوح فراتر از هدف قانونی ۳۰ به یک است. این فاصله نه تنها کیفیت آموزش را تهدید می‌کند بلکه تحقق اهداف بلندمدت تربیت معلم و سیاست‌های آموزش عالی را مختل می‌سازد.

مسأله دیگری هم در رابطه با دانشگاه فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی در برنامه هفتم پیشرفت آمده است که عبارت است از: دانشجویان دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی در صورت عدم تحصیل به صورت سالانه مورد ارزشیابی قرار گرفته و در طول مدت صلاحیت ناشی از کشف فقدان شرایط قانونی یا از دست دادن شرایط قانونی، ارتباط استخدامی آنان قطع خواهد شد. سازمان اداری و استخدایمی کشور و وزارت آموزش و پرورش مکلف‌اند گزارش اقدامات به عمل آمده را به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس ارائه کنند.

به نقل از ایسکانیوز؛ بررسی‌ها نشان می‌دهد که هیچ اقدامی در رابطه با این ماده انجام نشده است. در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس آمده است که فرآیند تربیت دانشجویان فرآیندی چهارساله و دائمی است و طبیعتاً دانشجویمعلم نه فقط سالانه مورد سنجش قرار میگیرد؛ بلکه هر لحظه مورد رصد مسئولان تربیت معلم است. نکته مهم این ماده اجازه قطع ارتباط استخدامی دانشجو است. اجرای این حکم نیازمند تدوین دستورالعمل‌اشیوننامه/ آیین‌نامه است که در این خصوص اقداماتی صورت پذیرفته است. در هر حال سازمان اداری و استخدامی کشور و وزارت آموزش و پرورش مکلف بوده‌اند سالانه گزارش اقدامات به عمل آمده در این خصوص را به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس ارسال کنند که این گزارش‌ها تاکنون وصول نشده‌اند. جنب و تربیت نیروهای مورد نیاز در مشاغل آموزشی و پژوهشی منحصرأ از طریق دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی با تقویت زیرساخت‌ها و ظرفیت‌ها و توسعه کمتی و کیفی آنها و با موافقت و همکاری مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه، یکی دیگر از مواد برنامه هفتم توسعه است که در یک‌سال نخست اجرا محقق شده است.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.

موضوع، ایجاد پیچیده مالی و سیاسی دارد و احتمالاً در ماه‌های آینده محور جدل‌های بیشتر خواهد شد.